

Svar på Ulla Kaukolas och 20 andra ledamöters fullmäktigemotion om ett Vanda fritt från doftämnen

VD/10235/00.02.00.03/2017

JTS/EH/NJ/HY-L/HP/PS

Ledamoten Ulla Kaukola och 20 andra ledamöter har lämnat in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Det förekommer många olika slags problem med inomhusluften och även i Vanda blir vi tvungna att tänka ut alldeles nya sätt att lösa dessa. Alla problem med inomhusluften beror naturligtvis inte på mögel. Många personer som har problem med inomhusluften, särskilt de som tidigare varit utsatta för t.ex. mögel, får symtom av kemikalier och doftämnen i en lokal, även om lokalen i sig är i skick. Symtomen utlöses ofta av en förnimmelse, t.ex. av dofter: parfym, rakvatten, deodorant, parfymerade tvättmedel och handtvålar. Enligt Allergi-, Hud- och Astmaförbundet är antalet doftöverkänsliga redan uppe i över en halv miljon. Hälften av dem som varit utsatta för mögel uppskattas också insjukna i kemikalieöverkänslighet. Det finns också doftöverkänsliga personer som inte varit utsatta för mögel.

De doftöverkänsliga har mycket liknande symtom som de som lider av mögelproblem och därför blandas doftallergi ofta ihop med inomhusluftspå problem i en byggnad, även om symtomen inte har något att göra med byggnaden. Doftöverkänsliga lider av att ögonen blir röda, slemhinnorna torkar, huvudvärk, snuva, trötthet och brist på koncentration.

Denna motion varken underskattar symtomen hos de personer som lider av inomhusluftspå problem eller undanröjer det faktum att det i byggnader förekommer bl.a. inomhusluftspå problem som beror på konstruktionerna samt felaktig användning och skötsel, och att dessa måste åtgärdas. Denna motion är ytterligare ett sätt i kampen mot inomhusluftspå problem.

Det är inte mer än tjugo år sedan arbetsgivaren förpliktades att se till att rökning förbjuds i alla de lokaler som lagen bestämde att ska vara rökfria. Det är inte heller mer än tio år sedan rökning förbjöds inne i restauranglokaler. Förbuden väckte i tiderna stor förargelse, eftersom man blandade sig i människors rätt att röka, men i dag är det ingen av oss som ifrågasätter rökförbud. Vanda har också fattat beslut om att vara en rökfri kommun, vilket meddelas på klistermärken, till exempel utanför stadshuset. Numera är ingen längre tvungen att utsättas för passiv rökning, men däremot är människor tvungna att passivt utsättas för olika kemikalier som finns i bl.a. parfym och rakvatten.

Vi undertecknade lämnar in en motion om att Vanda ska utreda vilka möjligheter det finns att även vara en parfymfri kommun i framtiden. Vägen till fullständig frihet från doftämnen är säkert lång men den kunde börja med att staden gör upp interna rekommendationer för att undvika doftämnen på stadens arbetsplatser och i stadens fastigheter. I stadens fastigheter och på arbetsplatserna kunde man t.ex. på klistermärken lägga ut följande meddelande ”TA HÄNSYN TILL ANDRA – UNDVIK STARKA DOFTÄMNEN”. I de annonser och den marknadsföring som gäller evenemang som ordnas av staden kunde man begära att deltagarna kommer till evenemangen utan att ha starka doftämnen på sig.

Stadsfullmäktige 13.11.2017 § 20

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för social- och hälsovård konstaterar följande i sitt svar:

Med doftfrihet strävar man efter att underlätta situationen för doftöverkänsliga personer. Allergi- och astmaförbundet publicerade i fjol en undersökning i ämnet, [en befolkningsundersökning om doftöverkänslighet](#) "Väestötutkimus tuoksuherkkyydestä". Doftöverkänslighet (sensorisk hyperreaktivitet) är inte en allergisk reaktion och inte samma sak som parfymallergi. Doftöverkänslighet har inte någon egen kod i klassifikationen av sjukdomar. Man antar att det bakom doftöverkänsligheten kan finnas bland annat en kemikalisering av livsmiljön samt olika stressfaktorer. (Juntunen et al., 2017, 3.).

De symtom doftöverkänsligheten ger upphov till sköts genom att man undviker parfymerade produkter, eller genom att man inverkar på användningen av parfymerade produkter i livsmiljön och uppmuntrar till rök- och doftfrihet på arbetsplatsen samt förbättrar ens eget välmående genom att röra på sig, sova gott och äta hälsosamt, samt med hjälp av mentala visualiseringsövningar lär sig att inte reagera på ofarliga dofter (Juntunen et al., 2017, 15–16).

Inom Vanda stad kan doftfrihet främjas på två sätt: dels genom att minska på doftbelastningen i den normala verksamheten och dels genom att sporra de anställda, klienterna och kommuninvånarna att minska användningen av dofter. Ett sätt att minska på dofterna är att använda parfymfria produkter i städningen. I underhållsstädningen använder Vantti neutrala rengöringsmedel utan en stark egen doft. Av de medel som används i hygienutrymmena är omkring hälften oparfymerade. Oparfymerade rengöringsmedel är inte doftfria utan de har den doft som är utmärkande för rengöringsmedlets råvaror. Verksamhetsställena kan be att Vantti använder oparfymerade rengöringsmedel i städningen.

Ett annat sätt att minska parfymbelastningen är att uppmuntra de anställda, klienterna och kommuninvånarna till att minska på användningen av doftämnen samt främja rökfrihet. Allergi- och astmaförbundet arrangerar varje år Doftfria veckan i vilken olika sammanslutningar och arbetsplatser kan delta. Från astma- och allergiförbundet kan man avgiftsfritt beställa kampanjaffischer, delta i Doftfria veckans evenemang och ha en doftfri dag.

År 2017 deltog Vanda stads arbetsplatser i Astma- och allergiförbundets kampanj om doftfrihet. På arbetsplatserna använde man sig av kampanjmaterialet. Man kommer även i fortsättningen att inom social- och hälsovården använda sig av det material som Allergi- och astmaförbundet tagit fram och arbetsplatserna kan delta i Doftfria veckan. Målet är att man på verksamhetsområdets arbetsplatser under innevarande år behandlar doftfrihet på arbetsplatsmöten och kommer överens om vilken praxis man följer på arbetsplatserna för att främja doftfrihet. Man kan också främja doftfrihet genom att flytta rökrutorna längre bort från ytterdörrar och ventilationsöppningar.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy gav följande kommentar:

I städavtalet mellan Vanda stad och Vantti har det nedtecknats att serviceproducenten i upphandlingen ska beakta miljökraven så att 70 % av de rengöringsmedel som används vid underhållsstädningen och 60 % av de städmoppar och/eller städdukar som används måste uppfylla kraven för den nordiska eller annan motsvarande miljömärkning vid avtalsperiodens början.

I underhållsstädningen används i regel neutrala rengöringsmedel utan en stark egen doft. Klorbaserade ämnen används bara vid behov, exempelvis för att avlägsna sekretfläckar. Rengöringsmedlen som används behöver inte sköljas bort och med rätt dosering lämnar de inte efter sig några rester på de ytor

som rengjorts. Om man använder rengöringsmedlet i sprayflaska är det alltid fråga om lösning färdig för användning, inte utspädd rengöringsmedel. Då färdigt utspädda lösningar används har de också en mild doft. Lösningssmedelsbaserade produkter används inte alls i den dagliga underhållsstädningen.

I underhållsstädningen av hygienutrymmen används i detta nu Santtu, ett rengöringsmedel med en mild doft. Vi använder också Santtu rengöringsmedel utan parfym. Av inköpen av rengöringsmedel år 2017 utgjordes omkring hälften av parfymfritt Santtu.

Då parfymfria rengöringsmedel används måste man beakta att rengöringsmedlens råämnen har en egen karakteristisk doft som kommer fram (rengöringsmedlet är inte helt doftfritt).

Rengöringsmedlen konkurrensutsätts tillsammans med Vanda stad och vid processen beaktas stadens behov, de behov och krav som hygienskötarna meddelat om (i ansvarskriterierna ingår bl.a. miljökriterier) samt Vanttis behov och krav.

I det avtalade produktsortimentet finns också parfymfria produkter att tillgå. Servicechefen beställer städredskap och rengöringsmedel till de egna verksamhetsställena med beaktande av verksamheten vid ett verksamhetsställe. Om man vid ett verksamhetsställe önskar att det används oparfymerade rengöringsmedel bör lokaliteternas användare föra fram det då servicechefen går igenom samarbetsmanualen tillsammans med verksamhetsställets kontaktperson i frågor som rör städningen. På detta sätt görs också en anteckning om ärendet i samarbetsmanualen och produkterna är de samma även om det sker förändringar i personalen.

I enlighet med avtalet finns vid de verksamhetsställena där Vantti har hand om städningen i samarbetsmanualen en kemikalieförteckning ur vilken framgår de rengöringsämnen som används. Information om användarsäkerheten finns i samarbetsmanualen.

Stadsstyrelsen 28.5.2017 § 18

Förslag av biträdande stadsdirektören för social- och hälsovårdsväsendet:

Stadsstyrelsen beslutar, att

- a) ge Ulla Kaukola och de 20 andra ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 18.6.2018 § 11

Stadsstyrelsens beslut:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt att återremittera ärendet för ny beredning.

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö konstaterar följande som sitt svar:

Till ledamöter i Vanda stads styrgrupp för frågor kring inomhusmiljöer har utsetts representanter för bland annat fastighetscentralen, personalcentralen, företagshälsovården, social- och hälsovårds- väsendet, bildningsväsendet och Vantaan tilapalvelut Vantti Oy. Styrgruppen för frågor kring inomhusmiljöer har publicerat anvisningar som rör inomhusluften, "Vantaan kaupungin menettelytavat sisäilma-asioissa". I anvisningarna noteras även kort att de anställda har ansvar för den extra belastning de utsätter andra för på arbetsplatserna p.g.a. användningen av doftämnen. I anvisningarna har dock inget närmare specificerats om användning av dofter.

Vi använder nästan alla minst en produkt som innehåller doftämnen. Det händer ofta att man använder mer parfym då man går till jobbet eller exempelvis till skolan. Enligt Helsingfors allergi- och astmaförenings webbsidor förekommer det inom parfymindustrin över 5000 enskilda doftkemikalier och omkring 200 naturliga doftämnen. Det är svårt att fastställa innehållet i de dofter som ingår i olika produkter vi använder, liksom att reglera deras allergiframkallande verkningar, så den bästa lösningen för att minska risken för att utsättas för doftämnen är att minska på användningen. På arbetsplatser där ett stort antal människor samlas i gemensamma utrymmen kan en doft som en människa använder orsaka en allergisk reaktion hos en annan.

Fastighetscentralens resultatområde som hör till verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö framför i sitt svar att rekommendationer om att begränsa användningen av doftämnen behandlas vid de sammanträden styrgruppen för inomhusmiljöer håller, och att anvisningar utarbetas med vilka man eftersträvar att minska användningen av doftämnen i Vanda stads lokalteter.

Stadsstyrelsen 12.11.2018 § 16

Förslag framlagt av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Ulla Kaukola och de 20 andra ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 17.12.2018 § 16

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Ulla Kaukolas och 20 andra ledamöters fullmäktigemotion

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1. Besvärshöjning

Närmare information:

Eeva Honkanummi, utvecklingschef, tfn 043 8269293, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

Pasi Salo, lokalchef, tfn 040 7199700, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi